

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 96/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. februára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Dobrovičom, Záhradnícka 27, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 381/2018 z 10. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Dňa 23. marca 2019 bola Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 381/2018 z 10. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je vedená pod sp. zn. Rvp 554/2019 a v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľka“), Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 11 Pc 12/2017 z 5. decembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozviedol manželstvo navrhovateľky a sťažovateľa.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že predmetný rozsudok okresného súdu počas jeho neprítomnosti na služobnej ceste neoprávnene prevzala navrhovateľka, ktorá mu ho odovzdala až 6. mája 2018. Následne sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na odpustenie zmeškania lehoty spolu s odvolaním proti rozsudku okresného súdu. Uznesením sp. zn. 11 Pc 12/2017 z 15. júna 2018 okresný súd návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania zamietol z dôvodu, že v zmysle § 61 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov nie je zmeškanie lehoty možné odpustiť, ak bolo rozsudkom vyslovené, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je.

5. O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že jeho odvolanie ako oneskorene podané odmietol. Sťažovateľ namieta, že krajský súd napadnuté uznesenie dostatočne neodôvodnil, keďže sa vôbec nezaoberal otázkou, kedy mu bol rozsudok okresného súdu účinne doručený. Sťažovateľ zastáva názor, že aj v prípade, ak okresný súd jeho návrh na odpustenie

zmeškania lehoty zamietol, krajský súd mal skúmať deň účinného doručenia rozsudku okresného súdu.

6. S poukazom na § 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sťažovateľ tvrdí, že okresnému súdu predložil spolu s odvolaním aj čestné prehlásenie manželky o tom, že mu rozsudok okresného súdu odovzdala až 6. mája 2018, pričom odvolanie podal 18. mája 2018, teda v zákonnej 15-dňovej lehote na podanie odvolania. Sťažovateľ vytýka krajskému súdu, že sa touto skutočnosťou vôbec nezaoberal, a uvádza, že aj *„samotná manželka si priznala chybu a svojim prehlásením ako aj vyjadrením k môjmu odvolaniu potvrdila, že som o rozsudku nevedel a odvolanie podal v lehote 15 dní od kedy som sa s ním mal možnosť oboznámiť. Krajský súd tak porušil moje ústavné právo na spravodlivý proces.“*

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/381/2018 zo dňa 10.01.2019, porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/381/2018 zo dňa 10. 01. 2019, sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania trovy právneho zastúpenia spolu v sume 346,26 € za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava, ústavná sťažnosť) á 163,33 € + režijný paušál 2 x 9,80 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jozef Dobrovič, advokát, č. účtu, [REDAKOVANÉ], vedený v [REDAKOVANÉ] pobočka zahraničnej banky a to do 30 dní od dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

14. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Právne posúdenie ústavným súdom

17. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v namietaní porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a taktiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane vyslovil, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k právu

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie týchto práv posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne.

18. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd považuje za potrebné poukázať na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. To znamená, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

19. Sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpá všetky mu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

20. Podľa citovaného § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré sú právnym poriadkom určené na ochranu jeho základných práv a slobôd. Z uvedeného vyplýva, že pojmovým znakom inštitútu ústavnej sťažnosti je jej subsidiarita, ktorá sa po formálnej stránke prejavuje v požiadavke na vyčerpanie všetkých poskytovaných procesných prostriedkov určených na ochranu práv sťažovateľa ešte pred samotným podaním ústavnej sťažnosti a po stránke materiálnej v požiadavke, aby ústavný súd poskytoval ochranu ústavne zaručeným základným právam a slobodám až v prípade, keď ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť.

21. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

22. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. V ustanovení § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných väd, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, bez ohľadu na to, či sa o podstate odvolania rozhodovalo alebo konanie o odvolaní bolo odvolacím súdom odmietnuté.

24. S ohľadom na už uvedené a vzhľadom na obsah argumentácie sťažovateľa je zrejmé, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu mohol sťažovateľ podať dovolanie, ktorého prípustnosť by vyplývala z § 420 písm. f) CSP. Podľa zistení ústavného

súdu však sťažovateľ toto právo nevyužil a dovolanie nepodal. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že postupom krajského súdu a jeho napadnutým uznesením bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy (rovnako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), potom na posúdenie existencie tohto sťažovateľom signalizujúceho dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP mal právomoc Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní. Aj z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu je za jeden z postupov odvolacích súdov, ktorými môže dôjsť k odňatiu účastníkovi konania možnosti konať pred súdom [k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP pozn.], považované i odmietnutie odvolania (rozumej odmietnutie odvolacieho súdu odvolanie prejednať vecne), pokiaľ na to neboli splnené zákonom ustanovené podmienky (tu por. R 23/1994 a napr. uznesenie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 6 Cdo 264/2015, sp. zn. 6 Cdo 19/2016).

25. Vzhľadom na to, že za danej situácie existovala možnosť domáhať sa ochrany práv prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania), ktorú sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom nevyužil, dospel ústavný súd k záveru o neprípustnosti podanej ústavnej sťažnosti.

26. Sťažovateľ súčasne netvrdil, a teda ani nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto v danom prípade neprichádza do úvahy ani aplikácia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ktoré predstavuje výnimku z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti.

27. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite (bod 7) ústavnej sťažnosti

nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu